

НАРОДНА ПРОСВѢТА

Органъ на Народните читалища въ Варненски окръгъ.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ:

За читалища и общ. управл. 40 лв.

За читалищни членове и др. 20 лв.

ИЗЛИЗА НАЙ-МАЛКО

ЕДИНЪ ПАКЪТЪ ВЪ МЕСЕЦА.

БРОЯ 2 ЛВ.

Редакторъ: Стефанъ Савовъ
улица „Шипка“ 25 — Варна.

Съдържание.

1. На работа!
2. Говеждата туберкулоза въ Варненски окръгъ.
3. Извънучилищна дейност на учителитъ отъ Варн. окръгъ презъ 1928/29 уч. година.
4. Състоянието на нашитѣ читалища презъ 1928/29 читалищна година.
5. Жертви на невежеството.
6. Защо има голѣма заболяемостъ и смъртностъ на родилкитѣ въ селата.
7. Въ Дания (три стопанства).
8. За нашата мална конференция на 7 Септември.
9. Разни вести.
10. Книжнина.

На работа!

Усилената полска работа по нашитѣ села е на привършване. Настъпва вече времето, когато народнитѣ читалища трѣбва да засилятъ своята дейностъ. Първа длъжностъ на настоятелствата на сжитѣ е да побързатъ и се събератъ въ най-непродължително време, като поканятъ и всички интелигентни жители въ селото за да приготвятъ съвмѣстно планъ за просвѣтната дейностъ презъ новия читалищенъ сезонъ. Време е вече да спратъ за винаги и всички търкания и несъгласия въ читалищата, тамъ където има такива, и да заработятъ всички съ общи усилия за преуспѣването на читалищното дѣло.

Реколтата презъ настоящата година за окръга ни, както се знае, е неблагоприятна. Очаква ни една зима, която ще бѣде по-

трудно преживяна. Но голѣмиятъ въпросъ за прехраната, който ще бѣде изправенъ по остро предъ населението тази година, не само не трѣбва да спре усилията на читалищнитѣ деятели за по-широка работа, а напротивъ тяхната дейностъ трѣбва да бѣде повече засилена, защото все по-нерадостна става картината на нашия беденъ животъ, която се открива пердъ очитѣ на всѣки мислящъ българинъ.

Немотия, невежество, пиянство, суевѣрия, духовна нищета, израждане, грубостъ, вражди, побоища и убийства се ширятъ навсѣкжде.

Народнитѣ читалища трѣбва да забиятъ тревога за отрезвление, за спасение и да заработятъ съ всички сили за повече човѣщина, за повече просвѣта и за по-голямъ духовенъ и стопански животъ.

Читалищни дѣйци, въ тѣзи трудни времена, подкрепете духътъ на народа ни! Нека не Ви стрѣскаатъ тъмнитѣ сили на невежеството! Вашето вдъхновенно слово и вашитѣ усилия все повече мѣсто намиратъ въ сърцето на този народъ и не е далечъ денътъ, когато ще видимъ свѣтлото просвѣтно дѣло утѣчано съ успѣхъ.

Д-ръ Ст. К. Тюлевъ
Ветеринаренъ лѣкаръ.

Говеждата туберкулоза въ Варненски окръгъ.

Отъ 1924 година, отъ когато е създаденъ Законъ за Санитарно-ветеринарната служба, се очертахъ и новитѣ насоки въ науката за лѣкуване на добитъка съ цель главно за подпомагане селското стопанство, за организиране разумна стопанска защита въ борбата противъ заразнитѣ болести по домашния добитѣкъ, а специално противъ болестята Туберкулоза по говедата, която е вземала застра-

нителни размъри въ страната. Чрезъ прилагането на задължителната туберкулинизация на всички говежди добитъкъ, първоначално на заразенитъ огнища, указани отъ клиниката и на дойния такъвъ по градоветъ и селата, които даватъ млъко за обществена храна, се потвърждава напълно, че болъстътъ е вземала въ нъкои окръжи, включително и Варненския, широки размъри и е впуснала дълбоки корени въ оборитъ на народното стопанство. Съ по-голъмъ процентъ се противопоставя на заразата работниятъ добитъкъ. Болестътъ е заседнала главно въ селскитъ обори и поставя въ опасностъ еднакво и общественото здраве. Злото е тихо, но голъмо, но бавно и сигурно заразява и се развива въ тия стопанства.

Болестътъ заплашва сериозно нашето скотовъдство и частно краварницитъ.

Стопанскитъ и здравни вреди, които тя причинява, сж голъми. А като се вземе подъ внимание особения нашъ стопански животъ, тъзи вреди могатъ да нарастнатъ до истинско стопанско бедствие, ако не се взематъ на време мърки и ако сжщата успее да се разшири. Борбата тогава противъ нея ще бжде невероятно тежка и ще искъ много по-голъми жертви, усилия и средства, отъ колкото сега. Тази е истината. Тя подканва, следователно всички ветеринарни лъкари съ искренна настойчивостъ и ентузиазмъ за широка дейностъ надъ голъмата задача, да спратъ разпространението ѝ, да намалятъ нейнитъ огнища и да окрилятъ до сега запазенитъ области и села, отъ тази напастъ.

Болестътъ е констатирана въ Варненска околия въ 62 села, въ 105 двора; намерени болни 407 глави едъръ рогатъ добитъкъ и туберкулинизирани въ тия обори 1934 глави, отъ които намерени здрави 1613 глави, заклани 321 глави, а разликата отъ 86 глави — произлиза отъ заклания въ клиниката търговски добитъкъ за месо.

Въ Провадийска околия е констатирана въ 74 населени места, въ 147 двора, намерени болни 295 глави едъръ рогатъ добитъкъ; въ тия дворове туберкулинизирани 771 глави, отъ тѣхъ намерени здрави 626 глави, унищожени 145 глави, а разликата отъ 150 глави — произлиза отъ заклания въ клиниката търговски добитъкъ за месо.

Обща загуба причинена на окръга, само за 1928 г. приблизително възлиза до 5,000,000 лв.

Изложенитъ цифри въ случая сж само указателъ и подсказватъ, че действително болестътъ е вземала широки размъри въ окръга.

Тоя голъмъ брой намеренъ боленъ добитъкъ въ гореспоменатитъ населени мѣста, не е изненада, тъй като при масовото (поголовно) изследване-туберкулинизирание на тоя видъ добитъкъ само въ нъколко села отъ окръга, напимѣръ само въ селата: Пашаитъ, Аджемлеръ и Ново село, отъ които въ първото отъ изследванитъ 752 глави, въ 103 двора, сж намерени болни 184 глави, въ второто изследвани 283 глави, въ 39 двора, сж намерени заразени 31 глави и въ третото изследвани 370 глави въ 62 двора, сж намерени заразени 78 глави.

Както казахъ по-горе това не е изненада, тъй като, ако биха се изследвали и други села въ окръга, тоже ще намериме въ по-голъмъ или по-малкъ процентъ болни, тъй като условията навсякъде сж еднакви. Оборитъ сж почти една и сжщата типова постройка: тъмни, влажни, безъ вентилация, съ земенъ подъ, повечето отъ тѣхъ построени подъ самитъ жилища и съ северно изложение; хра-

ната е недостатъчна, грижитъ върху добитъка съвършено слаби, а особено презъ зимния сезонъ. Не малко важна причина е и по-продължителното оборно хранене на добитъка, тъй като при тия условия, при които сж поставени да живее въ обора, се ограничава неговия волентъ животъ. Затова трѣбва да се действува за органичаването на безогледното разработване на меритъ, макаръ това да се налага отъ модерното-интензивно земледѣлско производство.

Туберкулозата заплашва сериозно нашето скотовъдство. Селското стопанство още не е опознало истинитъ на предпазната ветеринарна медицина. Населението трѣбва да даде, при пълно съзнание, най-широко съдействие въ дейността на ветеринарнитъ и други органи въ борбата противъ нея. Трѣбва просвѣта, защото борбата противъ сжщата се нуждае най-напредъ отъ съзнателното участие на заинтересованитъ, следователно, трѣбва да се взематъ всички мърки, които подхождатъ за нашитъ условия, за да се спре разпространението ѝ. Това е безусловно една стопанска необходимостъ при подобрието на нашето скотовъдство.

Борбата съ говеждата туберкулоза е едновременно и борба противъ туберкулозата у хората, а най-много противъ оная у децата, защото е доказано по несъмненъ начинъ, че 85% на детската смъртностъ пада на туберкулозата, заразата на която се предава отъ болния добитъкъ (професори Фрасеръ, Монсъртъ, Нокартъ и много други), чрезъ млъкото и суровитъ млъчни произведения.

Отъ резултата на направената анкета въ заразенитъ огнища въ повечето села изъ окръга се установи, че тамъ, където има заразенъ добитъкъ отъ туберкулоза — има и членове отъ семействата заразени отъ сжщата болестъ.

Борбата противъ говеждата туберкулоза въ насъ е единъ голъмъ общественъ и държ. въпросъ и съ нея трѣбва да се занимаятъ всички окръжни, общински и други фактори, — за да се подеме въ широкъ размѣръ една добре организирана борба, като не се скъпятъ срѣдствата.

Извънучилищна дейностъ на учителитъ отъ Варн. окръгъ презъ 1928/29 уч. г.

Безспорна заслуга на народния учителъ е неговата извънучилищна дейностъ. Съ нея се гордѣтъ той въ миналото, съ сжщата има право да се гордѣе той и сега. Многобройнитъ начинания, съ които се цели просвѣтното повдигане на народа, или подобрието на неговия поминъкъ, ако не сж изцѣло дѣло на народния учителъ, то той е единъ отъ дейцитъ, които стоятъ начело на тия начинания. За да не бжда голословенъ, азъ ще си послужи съ факти. Отъ 183 села и 2 града, които има Варненския окръгъ, въ 132 села и градоветъ учителитъ сж извършили следното въ извънслужебно време: 1) Държани сж 292 сказки и беседи предъ ученици и събрания отъ граждани; 2) Дадени сж 151 утра и забави въ училища и читалища; 3) Дадени сж 24 вечеринки и 74 представления; 4) Въ 46 училища сж уредени детски извънкласни читални; 5) Въ 50 села сж били уредени вечерни курсове, въ 17 села — вечерни народни четения и въ 4 села недѣлни училища за жени; 6) Уредени сж били 91

родителско-учителски срещи; 7) при 17 училища съществуват родителско-учителски дружби; 8) Въ 18 училища са давани безплатни закуски на бедни деца; 9) Уредени са били и са пълни през минатата учебна година 52 детски хора с около 1300 деца хористи и 3 хора от учители и местна интелигенция; 10) Съществували са 37 детски гимнастически чети с около 1200 деца четници; 11) Въ 2 села са основани юнашки дружества от селски младежи; 12) Коледуване е имало от учители и ученици въ 12 села. лазаруване — въ 15, ръсене на Юрдановъ денъ въ 2 и карнаваленъ денъ въ едно. 13) Коледна елха за бедни деца е била уредена въ 8 училища; 14) Съществували са 19 дружества Младежки червенъ кръстъ с около 2500 членове, 3 въздържатели детски дружества, 1 туристическо, 2 за закрила на полезните птици и 1 културно-просвѣтно; 15) Основани са били 8 спестовни детски касички, 2 благотворителни комитети, 3 театрални трупи, 4 демонстративни бубарници, 2 детски оркестри, 3 детски духови музика, 1 детски ржкописенъ и илюстриранъ вестникъ, много детски изложби, класни библиотеки, нѣколко цѣтни учил. градини и др.; 16) Учители са демонстрирали предъ селяни засаждане на черници, лозя и овощни дръвчета, облагородяване на дръвчета, отглеждане на пчели, приготвяване на овощни и зеленчукови разсадници и пр.; 17) Учителки са ръководили курсове по бродерия, готварство и домакинство за селянки въ нѣколко села; 18) Почти въ всички села учителитъ активно са участвували въ читалищата и кооперациитъ. За всичката тази народополезна и разнообразна дейностъ имъ се отправя благодарностъ.

Зам. Окр. учил. и-ръ: К. Поповъ.

С С

Селото и лѣкаря.

Не е тайна за никого, че нашето село тъне въ невъобразимо здравно невежество. На селянитъ са чужди и най-елементарнитъ познания по здравна просвета.

Народнитъ читалища въ селата, които въ последно време се обособяватъ като истински народни университети и които работятъ за най-широка просвета средъ нашия народъ, си поставиха за първа своя целъ да създадатъ по-големо здравно съзнание у народнитъ маси.

Ясно е, че въ тази имъ работа, подкрепата на най-компетентнитъ — лѣкаритъ, е отъ голѣмо значение.

Нашитъ лѣкари, съ малки изключения, влизатъ въ връзка съ селото, само когато идватъ отъ тамъ болни за преглеждане или когато биватъ повикани въ село за същото. Тѣ никога досега не са се опитвали да се справятъ съ здравнитъ предразсъдъци, суеверия и здравно невежество, въ които е потънало грамадното мнозинство отъ народа, и които са едни отъ причинитъ за влошаване здравословното му състояние. Глѣзната роля, като лѣкари се е ограничавала съ преглеждане на болни, предписване на цѣрове и даване нѣкой и другъ съветъ за болестта имъ. — Но народа има нужда отъ лѣкаритъ не само да бжде лѣкуванъ съ цѣрове, а преди всичко да бжде наученъ отъ тѣхъ какъ да се предпазва отъ тѣзи болести.

Затова Съюза на Народнитъ Читалища въ Варненския окръгъ, който брой близо 100 читалища, отправя горещъ апелъ къмъ лѣкаритъ въ окръга да имъ се притенатъ въ помощъ съ своитъ сказки и беседи. Въ всички села при Народнитъ читалища има готови аудитории за тѣхъ, където ги чакатъ съ нетърпение. На всѣкъже ще бждатъ мило посрѣщнати, внимателно изслушвани и съ благодарностъ изпращани.

Поканва се Съюза на лѣкаритъ въ гр. Варна да се занимае съ подигнатия тукъ въпросъ, като същевременно избере отъ своята срѣда лѣкари, които съ цикълъ сказки да посетятъ въ началото поне нѣкои отъ най-близкитъ села до града. Превозни средства и съдействие ще имъ се даватъ отъ Варнен. Читалищень Комитетъ.

Вѣрваме, че настоящия апелъ ще бжде чутъ отъ тѣзи къмъ които е отправенъ, и на които е дългъ да сторятъ това, като не се забравя същевременно, че колкото единъ народъ има по-голема здравна просвета, толкова той повече вѣрва на лѣкаря и прибѣгва при нужда до неговата помощъ.

Състоянието на нашитъ читалища презъ 1928/29 читалищна година.

1) Читалище „Любенъ Каравеловъ“ въ село Горенъ-Чифликъ.

Членове 39. Приходи 13,293 лв. Разходи 1690 лв. и отдѣлени отъ прихода за фондъ „Постройка читалищно здание“ 11607 лв. Устроени 5 сказки. Всичко има 236 тома отъ които набавени презъ последната година 31 тома. Дадени са 4 театрални представления и 1 кино представление. Оземлено съ 40 декара земя. Фонда „Постройка на читалище“ възлиза на 24,300 лв.

2. Читалище „Изгрѣвъ“ въ с. Д.-Чифликъ.

Членове 54. Приходи 61,655 лв. Разходи 108840 лв. Стойностъ на недвижимитъ имоти 830,000 лева. Устроени 26 сказки, курсове и реферати. Дадени 2 театрални представления. Има собствено читалищно здание. Оземлено е съ 50 декара земя.

Културно-Просвѣтно читал. Д-во въ Варна.

Членове 283. Приходъ 120,126 лева. Разходъ 86,078 лв. Устрои музикалнитъ тържества въ Варна и 25 сказки. Д-вото не разполага съ свой собственъ салонъ и заради това сказкитъ са затруднени. При все че се изредиха да говорятъ най-добритъ научни и литературни сили отъ София, Пловдивъ и Варна, броя на посетителитъ на сказкитъ бѣ тѣ малкъ че 2 сказки по тази причина не се състояха. Този малкъ брой посетители отъ 60 хилядна Варна, говори за твърде слабитъ духовно-културни нужди на варненскитъ граждани. Стойността на имоти 120,000 лева.

4. Читалище „Съзнание“ въ с. Белево.

Членове 60. Приходи 4463 лв. Разходи 4463 лв. Устроени 25 сказки, курсове и реферати. Дадени са 4 театрални представления. Има 96 тома книги. Фондъ „Постройка читалищно здание“ 2000 лв. Не е още оземлено.

5) Читалище „Свѣтлина“ въ с. Емиръ-Гази. Провадийско.

Членове 28. Приходи 20229 лв. Разходи 6790 лв. Стойностъ на недвижимитѣ имоти 80,000 лева. Уредено е вечерно училище. Библиотеката на читалището има 126 тома. Оземлено съ 40 декара земя.

6) Читалище „Отецъ Паисий“ въ село Кара-агачъ, Провадийско.

Членове 90. Приходи 4,003 лв. Разходи 2107 лв. Библиотеката на читалището има 56 тома. Устроени сж 7 сказки, курсове и реферати и 2 театрални представления. Не е оземлено.

7) Читалище „Наука“ въ с. Арапларъ, Провадийско.

Членове 23. Приходи 14948 лв. Разходи 26181 лв. Библиотеката има 168 тома. Притежава собствено здание. Безплатнитѣ вечерни курсове се слабо посещаватъ. Дейността за снабдяване и съ собственъ читалищенъ салонъ се сплва отъ партизански разпри. Общината не е изплатила наема на читалищното здание наето за амбулатория и не е отпуснала двугодишна помощ гласувана въ бюджета на общината.

Жертви на невежество

Вследствие невежеството, което царя въ нашето селско население, голѣмо брой жители умираатъ безъ време. Като заболѣе нашиятъ селянинъ не подирва своевременно лѣкарска помощъ, а отлага „дано му мине“, после прибѣгва до разни бабешки баяния, врачувания и ходжи. Като наближи края ще отидатъ при лѣкаръ, но късно, въ повечето случаи, лѣкарската помощъ не може да помогне.

Преди нѣколко дни въ с. Бей-махле стана жертва младежътъ Пеню Тодоровъ, на 20 години. Сж щия се наболъ на гаоздей преди 10 тина дни и не превързалъ раната. Не следъ много почувствувалъ по тѣлото си трѣпки и мускулни конвулсии, признакъ на опасната болестъ „тетанусъ“. Домашнитѣ му веднага опредѣлили диагнозата, че „Лошъ вѣтъръ го е завѣлъ“ — трѣбвало да му запишатъ муска на ходжата за „Урама“ и отъ тая именно „Урама“ се схваналъ младежътъ. Заминава за нѣколко дни братътъ на болния въ Карюбатъ и записалъ муски, обаче мускитѣ не помагатъ.

Тогава сж щия пращатъ въ с. Шабан-кърж да му баяла една баба за „уруки“.

(Въ сж щото село има мед. лѣкаръ, но не отива при него). Тогава единъ съседъ имъ казалъ да повикатъ мед. лѣкаръ, Д-ръ Панайотовъ отъ с. Шабанъ-кърж. Идва лѣкарътъ и констатира „тетанусъ“. Въпреки, че болѣстятъ е напреднала, докторътъ инжектира въ противъ тая болѣстъ и посъветвалъ да отведа въ болницата въ бургазната болница. Отвеждатъ го въ болницата но всичко е било вече късно и мимо усилията на лѣкаритѣ да го спасатъ — почина — жертва на невежество.

Отъ масата такива случаи и горния прѣсентъ такъвъ, нека нашето селячество почерпи поука.

Тр. Георгиевъ.

Ранна сътринъ при менъ доведоха 4 годишния Каменъ Ванчевъ Рангеловъ, отъ с. Видболъ, боленъ

отъ крупъ — тежка форма. Лицето е блѣдо, устнитѣ почти цианозирани, дишането астматично, студень потъ, пулса слабъ. Разпитъ и бързи сведения добихъ, че презъ нощта една отъ бабитѣ му бъркала въ гърлото съ прѣстъ, въ устата предаварително поставили канела отъ бѣчва за избѣгване ухапването. Детето пиццало, майката плакала и умилно молила да не му бъркатъ въ гърлото, а да прибѣгнатъ за медицинска помощъ, но за този ѝ отказъ яла бой отъ мъжка си и свекървата. Даже закана, че ако детето умре, майката щела да понесе тежка отговорностъ, защото не се съгласявала по-рано да му се бърка. При тази варварска операция отъ невежитѣ бабинощно време, дѣзната сливица е разкъсана, а една отъ бабитѣ настоявала дълбоко да се бърка за да се резкъса гушера. Свещенна простота!

Д-ръ П. КУШЕВЪ
Ямболъ.

Защо имаме голѣма заболяемостъ и смъртностъ на родилкитѣ въ селата

Който е билъ по селата за акуширане, му е обръщало внимание, че родилката не се поставя въ чиста стая, на креватъ, или на подъ съ послани чисти дрехи, а е оставена въ най-нехигиенична затѣнтена стая и легнала на слама или сѣно, взети отъ купитѣ или яхъра. Въ затѣнтена стая се турга, защото има народенъ предрасждѣкъ, че ако узнаятъ съседитѣ, то щѣло да стане нѣщо съ родилката.

Известно е, че сѣното или сламата не могатъ да бждатъ чисти, понеже сж изложени на вѣтрове, дъждове, влага и др., които способствуватъ за пренасането и развитието на разни заразителни бактерии, които сж и причината за заразяването на родилката.

По новия законъ за Народното здраве сж взети мѣрки да се има подготвенъ персоналъ за акуширане, но трѣбва да се поведе борба и съ причинителитѣ на заразата, защото по думитѣ на известния акушеръ Бушъ, на 1000 болни отъ родилна треска едва една остава жива.

Като се има предвидъ колосалниятъ процентъ на смъртността отъ родилната треска, трѣбва да се обясни на населението, че чистотата е първото условие, за да не се зарази една родилка и че нищо нѣма да последва, ако узнаятъ съседитѣ за раждането (за съжаление, този предрасждѣкъ е разпространенъ и между градската маса).

Трѣбва да привикнатъ хората да се поставя родилката при най-хигиенични условия, а където нѣма такива, да се изпрати въ най-близката болница или града за освобождаване.

Лѣкарътъ, фелдшерътъ, акушерката, учителътъ, свещеникътъ и всѣки интелигентенъ човѣкъ трѣбва да влѣзатъ въ ролята си, като просѣтителни на своя народъ.

Изъ сп. „Здрава просвета“

Тори си нивитѣ за да ти е пъленъ хамбуря!

За мърките и теглилките.

(Кратки сведения)

Нуждата от мърки и теглилки се е чувствувала от всички народи през всички времена. И колкото живота на един народ става по сложен, толкова и употребата на сжитите се увеличава.

У различните народи не се употребяват еднакви мърки. У нашата страна законите мърки и теглилки сж:

За дължина — *метърът*, който съдържа 100 сантиметра.

За тегло — *килограмът*, който съдържа 1000 гр. и

За вместимост — *литърът*, който съдържа 10 децилитра.

Зърнените храни: жито, ечемик, овес, боб, кукуруз (мисир), слънчогледово семе и др., се мърят на крина, която има 20 литри.

У нас по села и градове погрешно казват: дай ми 1 кило слънчогледово масло или 1 кило газ, вмъсто 1 литър слънчогледово масло или 1 литър газ.

Един литър газ или масло не се равнява на 1 килограм газ, а е винаги по-малко, зависи от качеството на това което се мърят.

През времето, когато нашата страна е била под турско владичество законните мърки сж били *оката* и *аршина*. Оката се равнява на 1 килограм и 282 грама. Аршина се равнява на 68 сантиметра.

При все че отдавна е забранено да се теглят на ока и аршин, тв се употребяват тук-там при продажба и покупка, въ по назад останали въ своето развитие села.

Хитри и безсъвестни продавачи и купувачи, купуват на оки вмъсто килограми и продават на аршини вмъсто на метри, тамъ където може да стане това.

Сжко грамадната част от нашето население не познава различните видове и голѐмини мърки и теглилки и сж въ пълно незнание по тяхната употреба. И нѐкои търговци се възползват от това обстоятелство при покупка или продажба да мърят или теглят неточно (невърно).

За това от много голѐма полза за населението ще бждат сказките от учители, заведующи на селските кооперации и др. върху мърките и теглилките и тѐзната употреба. По такъв начинъ тв едновременно ще подпомогнат и добрите търговци въ борбата имъ съ безсъвестните такива.

При продажбата или покупката на по-големи количества храни, вълна, сол, пашкули и др. добре е мѐренето и тегленето да става съ общински мърки и теглилки (кантари, крини, везни и децимали). Всички общини сж длъжни да се снабдят съ такива мърки, каквито имъ сж необходими споредъ местните условия.

Продажба на зърнени храни (жито, овес, ржж, ечемик, боб, кукуруз, слънчогледово семе и др.).

Продажбата на зърнени храни въ кола от производителите въ градските или селските тържища, както казахме по-горе, се извършва на крина. При тази продажба забранява се взимането и даването на връхнини от крините (*доорук*) въ каквато и да било форма.

Мѐренето става по следния начинъ: крината се напълва добре съ мѐрената храна, следъ това се остъргва полена съ законна и маркирана стър-

галка, до самото желѐзо, което се намира на горната част на крината, като се гледа щото стъргалката да се движи право (перпендикулярно) по посока на самото желѐзо.

Нѐкои житари при мѐренето на купената от тях храна (боб, кукуруз, слънчогледово семе и др.), принуждаватъ продавачите да не остъргват крината, а да я теглят 1 редъ, 2 реда или 3 реда зърна надъ желѐзото на крината. Този начинъ на мѐрене надъ желѐзото на крината е забраненъ и при констатиранъ такъвъ случай се наказватъ от компетентната власт, както този който дава така, а тѐжко и този който взема.

Всички мърки и теглилки, везни, децимали, крини, кантари и други, съ които се купува и продава трѐбва да носятъ марката че сж провѐрени от контролните бюра.

Сжко всички крини и кашичите съ които се взема уемъ по небетчийските воденици трѐбва да бждатъ провѐрвани и маркирани всѐка година при все, че съ тяхъ не се купува и продава.

Три земеделски стопанства въ Дания.

Въ Дания се намиратъ на практика и обучение около 40 български младежи, синове на земеделци. Тв между другото работятъ въ частни стопанства и иматъ възможностъ да проучатъ добре организацията имъ. Единъ отъ тия младежи — В. Доцовъ отъ с. Брегаре, Орѐховско, е извършилъ малки анкети на три различни по голѐмина земеделски стопанства въ Дания. Сведенията даватъ ясна представа, какво притежава, какъ работи и какви доходи извлича отъ земята данския земеделецъ. Тв могатъ да бждатъ отличенъ примѐръ за подражание и отъ нашите земеделци.

1. **Ханс Петерсенъ**. Притежава 300 дек. земя, отъ която 260 е обработваема. 25 дек. гора, а останалото пѐсчливи земи, които почти за нищо не се използватъ. Всичката работна земя е събрана на едно и непосредствено до нея е стопанския дворъ съ всички постройки, които образуватъ правоъгълникъ. Стопанскиятъ сгради сж: оборъ за 40 глави добитък, свинарница за 80 свини, 1 голѐмъ плѐвникъ — покритъ харманъ, конюшна, сайвантъ, птичарникъ, торище съ кладенецъ за течния торъ, както и ново хигиенично жилище за стопанина. Орждия и машини: 1 жетварка — сноповързачка, 1 редосѐялка, 1 машина за разхвърляне на искусственъ торъ, 1 окопачка за цѐвкло, 1 окопачка за зърнените храни, които стопанина култивира въ редове, 3 плуга, 6 различни брани, 2 валяка, 2 помпи за разхвърляне течния торъ, 1 сѐносьбирачка, 1 вършачка, която се движи съ електричество, 1 саморѐзачка, движена сжко съ електричество, 4 кола и 1 файтонъ. Стопанскиятъ дворъ се освѐтлява съ електричество, водоснабдяванетоъ става съ автоматичка електрическа помпа. Водата за кравите идва направо въ яслите, а подовѐте на всѐкъде сж циментирани. Има отдѐление за изстудяване на млѐкото въ циментови корита. Таванътъ на оборъ събира голѐмо количество фуражъ, къмъ него има две стаи за работниците. Живъ инвентаръ: 20 дойни крави, 17 телета и юнци, 4 работни коне, отъ които 3 ютланска раса и 1 белгийска кобила, 80 свини,

отъ които 40 сж производство на стопанина и около 40 купува малки за уговяване и 60 кокошки. Практикува следното събитообръщение: овесъ, цвѣкло, ечимикъ, пшеница, две години изкрствена трева. Отъ декарь получава 300 — 320 кгр. пшеница, 6,000—6,500 кгр. цвѣкло.

Освенъ оборския торъ, употребява годишно още: около 6,000 кгр. 18 процентовъ суперфосфатъ, 1,500 кгр. силитра и 4,500 кгр. 37 процентовъ калиевъ торъ. Всичката работа въ полето и оборитъ се извършва отъ стопанина и трима работници. Двете дъщери на стопанина работятъ въ кухнята и твърде рѣдко помагатъ на полска работа. Отъ кравитъ получава годишно общо около 70,000 кгр. млѣко, отъ което 65,000 праща въ млѣкарницата и 5,000 кгр. за телетата и домашното употребление. Добитъка и свинитъ изяждатъ почти напълно годишното производство отъ нивитъ и освенъ това стопанина набавя около 14,000 кгр. киспета за кравитъ и малките телета. Като крайни продукти за продажба се явяватъ млѣкото, угоенитъ свини, мжжкитъ телета, нѣкоя стара крава и яйца. Годишния данъкъ възлиза общо на 500 крони, (една датска крона струва 28 лева). 1 хектаръ обработваема земя струва около 2000 крони, а стойността на цѣлото стопанство възлиза надъ 100,000 крони. Стопанинътъ членува въ: кооперативната млѣкарница, на която отъ 10 години е председател, кооперативно потребителния магазинъ, кооперативна кланица, кооперативно сдружение за общи покупки на фуражъ, дружеството за контрола на кравитъ и коневъдното сдружение. Самото жилище на стопанина е обзаведено образцово — не липсватъ телефонъ, радио, пиано и пр.

2. *Женс. Педерсен* притежава 100 дек. земя, комасирана, а стопанскиятъ дворъ се намира въ срѣдата на имението. Оборитъ и жилището образуватъ четирихълбникъ, въ срѣдата на който остава малко дворно мѣсто отъ около 200 кв. метра. На една страна е краварницата, до нея свинарника и навеса за колата, орджията и машинитъ, на третата страна е конюшната и плѣвника — покритъ харманъ, въ който датчанитъ вършеятъ презъ есенъта и зимата малко по малко своитъ зърнени храни, задъ тѣхъ е кокошарника и отъ четвъртата страна е жилището — нова постройка отъ 1921 г. Задъ краварницата има пригответно постоянно хранилище за крѣмно цвѣкло, а по-нататъкъ торище и кладенецъ за течния торъ, снабденъ съ постоянна желязна помпа. Оборитъ съ циментирани подове и канали, които отвеждатъ пикочъта къмъ кладенеца. Има следния добитъкъ: 11 дойни крави, 5 юнци и телета, които той огоява за клане, 20 свини уговявани за беконъ, 50 кокошки и 2 работни коня ютланска раса. Инвентаръ: 1 плугъ, 3 различни грапи, 1 култиваторъ, 1 желязенъ валякъ, 1 влакъ, 2 окопачки за цвѣкло, 1 саморѣзачка, 1 веялка, 1 малка вършачка, която отдѣля само зърното отъ стеблото, но не и отъ плѣвитъ, половинъ редосѣялка и половинъ жетварка (общо притежание съ съседа), 2 коли и единъ кабриолетъ. Вършачката се превежда въ движение чрезъ механизъмъ отъ жбести колелета посредствомъ 1 коня. По сжция начинъ се превежда въ движение саморѣзачката.

Упражнява следното сѣнтообръщение: пшеница, ечимикъ, цвѣкло, овесъ, 2 години изкуствена трева, овесъ, цвѣкло. Получава средно 280—300 кгр. зърно и 4000—5000 кгр. цвѣкло отъ декарь. Всичката работа се извършва отъ стопанина и два-

ма му синтаове, а въ време на по-усилена работа помага и дъщерята, която обикновено поддържа кухнята.

Оборския торъ, около 100 кола отъ по 800 кгр. годишно, се разхвърля по нивитъ, а освенъ това се разхвърля срѣдно 800—1000 кгр. чилска или норвежка силитра, 500—600 кгр. амониевъ сулфитъ и около 2500 кгр. 18 процентовъ суперфосфатъ. На пазаря изнася: млѣко, телета, угоени свини и яйца. За изхранването на кравитъ и за да добие по-голяма млѣчностъ, употребява значителни количества киспета. Членува въ: кооперативната млѣкарница, кооперативното сдружение за купуване на изкуствени торове, коопер. сдружения за набавяне концентриранъ храни на добитъка, кооперативната кланица и земледѣлската кооперация. Годишниятъ данъкъ възлиза на около 200 крони. Оценено цѣлото стопанство — земя, постройки, добитъкъ, инвентаръ, възлиза 33—35,000 крони.

Новостроеното жилище на стопанина е типична датска селска кжца, съ квадратура 10 на 15 метра, едноетажна, подраздѣлена на 3 спални стаи, 1 приемна, 1 трапезария и килеръ, 1 кухня, коридоръ и тавански стаи. Вътре образцова чистота и мобилировка, радио, телефонъ и пр. Работното време презъ деня е 9—10 часа.

Едно малко земеделско стопанство на К. П. Владѣе около 45 дек. земя събрана на едно мѣсто, на единия край на която се намира малката кжщичка, оборъ, съ две дойни крави, 1 работенъ конь, 2 телета и три свини, кокошарникъ съ 50 кокошки, всички раса италианки. Циментирано торище, кладенецъ съ помпа. Работи съ две желязни грапи, единъ плугъ, единъ дървенъ валякъ, една ржчна родосѣялка, една косачка за цвѣкло. Жетварка — сноповързачка притежава въ сдружение съ своя съседъ, а вършачка притежаватъ на сдружителски начала 20 души, съ която подъ редъ вършеятъ хранитъ си презъ цѣла есенъ, дори и презъ зимата въ покрития харманъ. Земята си е разпредѣлила на 8 равни парцели, въ които прилага 8 пълно сѣнтообръщения. Когато се укаже оборския торъ недостатъченъ, набавя си изкуственъ такъвъ. Самъ съ жена си и децата извършватъ всичката работа въ полето и двора. Изнася и продава на пазаря млѣко, месо и яйца. Членъ е на мѣстната кооперативна млѣкарница, а яйцата си продава чрезъ кооперативния съюзъ за износъ на яйца: предава ги въ кооперацията седмично, срещу което получава бележки. Яйцата му се заплащатъ средно по 116 оре кгр. или около 34 лева (1 крона=100 оре). Членува сжщо и въ мѣстния кооперативенъ потребителенъ магазинъ, отъ който си набавя почти всичко необходимо за домакинството. Отъ сѣтководната му книга, която редовно води и по която се облага съ данъкъ, се вижда, че само отъ млѣко годишно той взема 1150 крони.

Т. Шоповъ.

Четете и разпространявайте
„Народна Просвета“. Той ще
Ви поднася винаги полезни и ин-
тересни четива.

За нашата малка конференция на 7. Септ.

Отъ 3 до 7 Септември н. г. се състоя въ Варна свиканата отъ Училищната инспекция — Окръжна учителска конференция. По искане на Окр. читалищенъ комитетъ, последния следобеденъ день бѣше определенъ отъ Окр. училищенъ инспекторъ за размяна на мисли по предстоящата дейностъ на читалищата въ окръга.

По липса на повече време, предложиха се отъ Читалищния комитетъ на разглеждане само следните два въпроса:

- 1) За подвижните кина и
- 2) За читалищ. органъ „Народна просвета“.

Развиха се оживени дебати. Излагахме на кратко следните мисли, които се изказаха.

По въпроса за подвижните кина, Комитета направи следното изложение: „Водени сж преговори съ Културното сдружение „Български Кино-университетъ“ отъ София, за да стане Окр. читал. съюзъ представител на сѣция за Варна и окръга, за пропагандиране неговите научни и възпитателни филми придружени съ кино сказки.

Филмите застъпватъ: възпитание, природознание, история, археология, география, стопанство, хигиена, медицина, земледѣлие, индустрия и др.

За целта съюза ни ще трѣбва да се снабди съ единъ или повече кино-апарати, всѣки отъ които ще коштува 25,000 лв. И понеже съюза не разполага съ нужните суми, то обръща се къмъ читалищните дейци да кажатъ отъ къде би могло да се взематъ тѣ.

Цель на всѣко читалище за въ бъдеще ще бжде само да си достави кино-апаратъ, но дотогава трѣбва да се задоволимъ съ 1—2 подвижни такива за окръга.

Исказаха се представители на много читалища въ смисълъ: че самите читалища биха могли задружно да поематъ доставката на 1—2 кино-апарати, за което предварително Комитета да се обърне къмъ тѣхъ съ едно окръжно писмо.

По втория сложенъ въпросъ на разглеждане — за органа „Народна просвета“, се изтъкна, че следъ като се полагатъ голѣми усилия за неговото списване, и следъ като той се посрѣща добре отъ читателите, то отъ много читалища се прави много малко, да не кажемъ нищо, за неговото пласиране, което зависи, при липсата на навикъ у мнозинството въ нашия народъ да се даватъ пари за книги, само отъ добрите усилия на читалищните дейтели.

Тамъ, където сж положени малко повече усилия, сж получени голѣми резултати. За примѣръ може да послужи малкото село отъ Провадийска околия Печели, където всѣки брой се пласира въ 60 екземпляра отъ които 42 на предплатили абонати. Учителтъ, тамъ е успѣлъ съ четене на разните статии и разкази отъ вестника на читалищни събрания и публични мѣста да създаде у читалищните членове и останалите жители на селото интересъ къмъ съдържанието на вестника.

Има нужда да се изтъква голѣмото значение на органа за нашите читалища и че трѣбва да се направи всичко възможно, щото той да се закрѣпи.

Всѣко читалищно настоятелство трѣбва да си определи единъ настоятел за вестника, който да се грижи за неговото получаване, пласиране, за събиране на сумите и навременното имъ изпращане. Отъ своя страна той да възлага на останалите членове отъ настоятелството и на по-будните чита-

лищни членове да записватъ по 1 — 2 абоната и и да продаватъ по нѣколко броя.

Дописниците отъ селата да се въздържатъ да пращатъ теоритични статии за значението на просвѣтата между народа. истина, която нѣма вече нужда отъ поддръжане, но да изтъкватъ въ своите дописки случаи въ които ясно проличава злинитѣ, които създаватъ невежеството и предразсѣдците средъ народа. Всички дописки въ този духъ ще се приематъ съ благодарностъ.

Събраните суми за вестника да се изпращатъ незабавно, за да може да излиза той по-често.

РАЗНИ ВЕСТИ

Въ най-скоро време ще се състои 11 редовенъ читалищенъ конгресъ въ София. Дните презъ които ще заседава конгреса ще се съобщатъ допълнително. Читалищата да бждатъ готови да изпратятъ свои делегати.

Плѣвенската Окръжна постоянна комисия е изпратила нужните суми въ Министерството на Народното просвѣщение за купуване на 2 подвижни кина за селата на окръга.

Финансовото министерство е издало нареждане да се освободятъ отъ данѣкъ всички трактори употребявани въ земледѣлските стопанства.

Българските пашкули продадени. Споредъ сведения отъ Б. З. Банка, всички бѣли пашкули, отъ всички досегашни изостанали реколти, сж били продадени на италианския пазаръ Милано, на много добра цена. Тѣзи пашкули принадлежатъ на кооперациите, кредитирани отъ Б. З. Банка.

Поземления данѣкъ (пробното облагане). Специалната комисия по размѣтането на поземления данѣкъ още продължава работата си въ м-вотон в финансите. Сега се даватъ общи указания за производството на разните околии, следъ което ще се пристѣпи къмъ тѣхното категоризиране. Комисията се е спрѣла на нѣкои принципи и скоро ще пристѣпи къмъ едно пробно размѣтане. Следъ това комисията ще се повърне за да размѣтне данѣка по околии за облагане на нивите и угарите.

Експлоатацията на горите, по нареждане на горския отдѣлъ, ще започне на 1 октомври т. г.

Селскиятъ Народенъ университетъ на г-жа и г-нъ Хаскелъ въ Пордимъ, ще бжде окончателно готовъ презъ м. Ноември.

Ливадната пеперуда. Поради голѣмата опасностъ отъ ливадната пеперуда, наредено е до кметовете да задѣлжатъ всички селяни, подъ страхъ на най-голѣмо наказание, да прегледатъ незабавно нивите си и откриятъ гнездата на гжсениците, ако има такива. Сжщо пждатъ ежедневно да обикалятъ нивите и да уведомяватъ веднага съответните власти. Ако нѣкъде се появи пеперудата, землището ще бжде разпредѣлено на райони съ по единъ главатаръ, комуто ще се повѣри надзора. Съ барабанъ ще бждатъ свиквани задължително всички селанки и селяни до 50 год. за да унищожаватъ гжсениците на пеперудата.

КНИЖНИНА.

Получиха се въ редакцията:

Здравна просвѣта. Седмичен вестникъ за популярна хигиена и медицина, бр. 27, година VIII. Годишенъ абонаментъ 100 лв. Редакция и администрация — София, ул. „Царь Крумъ“ № 18.

Нашето дете. Органъ на Съюза за закрила на децата въ България. Списание за отглеждане и възпитание на децата. Год. II, книжка 6. Годишенъ абонаментъ 50 лева предплатени.

Земледѣлие. Списание на Българското земеделско дружество, год. XXXIII, книжка 6.

Градинарь. Месечно илюстрирано списание, год. XVIII, брой 5 и 6. Годишенъ абонаментъ 30 л. Дава поучения, опитвания и съвети по овощарство, зеленчуство, дребно животновъдство и домакинство.

Влиянието на тютюна върху тютюнопушачитѣ и обществото. Книга № 8 отъ библиотека „Човѣчество“ — Кюстендилъ, цена 18 л.

Консервиране на овощия, зеленчуци и приготвяне на безалкоолно питие. Книга № 7 отъ библиотека „Човѣчество“. — Кюстендилъ, цена 30 лева.

Списание „Народна цѣлина“, IV годишнина. Редакторъ Г. Балтаджиевъ. Издание на книгоиздателство „Хр. Г. Дановъ“ — София, цена 50 л.

„Вестникъ на жената“. Год. IX, бр. 379. Седмичникъ за литература, общественъ животъ и домакинство, редакция — София „Лега-базаръ“ 10. Абонаментъ за година 180 лева.

В. „Добро здраве“ — Кюстендилъ. Започва седмата си година. Годишенъ абонаментъ 40 л. На абонатитѣ ще даде безплатно твърде полезната за всѣко семейство книга „Домашенъ лѣкаръ“.

Книжарница „Образование“

ВАРНА, ул. „Царь-Борисъ“

Складъ на всички прочитни книги отъ всички български книгоиздателства. Доставка книги за читалища и училищни библиотеки. Абонира за всички списания и вестници.

Книжарница Б. Д. БОБЕВЪ — Варна

ул. „Владиславъ“ № 20.

Предлага на износни цени всички канцеларски материали, учебници и дуги училищни потребности.

Книжарница ДИМИТРОВЪ — Варна

(срѣщу общината)

Има на складъ всички учебници и учебни пособия;

Ученическитѣ материали — тетрадки, блокчета и др. продава на едро по фабрични цени.

Канцеларски материали най-голямъ изборъ.

Пъленъ складъ на всички прочитни книги.

На читалища и училища — безплатенъ каталогъ на книги.

МАШИНЕНЪ СКЛАДЪ ПЕНКО ЛОЗАРОВЪ--ПРОВАДИЯ

Съобщава на населението отъ гр. Провадия и околнята, че пристигнаха на **СКЛАДЪ ПРОЧУТИТѢ ПЕЧКИ**

„ХАМОНА“

ВСИЧКИ ВИДОВЕ И НОМЕРА.

Печкитѣ „ХАМОНА“ сж икономични, солидни, хигиенични, съ стоманенъ корпусъ, съ вентилатори и редъ други преимущества.

Въ склада сж пристигнали 4 ламповитѣ **РАДИО-АПАРАТИ „САБА“**. Предаватъ се следъ като бждатъ инсталирани и пробвани отъ специалисти монтьори на самото мѣсто. **Машиненъ складъ ПЕНКО ЛОЗАРОВЪ** Провадия.

Земледѣлци.

Искате ли да имате добра реколта, обеззаразвайте семето преди да го посѣете.

ТИЛАНТИНА

е най-сигурно, изпитано и ефективно средство за опрашване семето противъ главната и др. болести. Препоръчвано отъ Министерството на Земледѣлието.

Искайте безплатно улѣтване — Земледѣлско бюро „Саячъ“

Варна, Б. Н. Антоновъ, ул. „Владиславъ“ 20.

Печатница „Просвѣщение“ на П. Зенгиновъ — Варна
Порѣчка № 394.

Изпратете веднага всички суми, които дължите за „НАРОДНА ПРОСВѢТА“